

REPUBLIC OF CYPRUS
DEPUTY MINISTRY OF TOURISM

Ένα από τα πιο λατρεμένα μέρη στα νοτιοδυτικά της Κύπρου. Εκεί όπου η απέραντη ομορφιά συναντά το μύθο και την παράδοση. Ο χώρος που μας φέρνει αμέσως στη σκέψη το σημείο που γεννήθηκε η Αφροδίτη, που μας μαγεύει με το απέραντο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας.

Ας μελετήσουμε αρχικά την περιοχή πρώτα από γεωλογικής και ιστορικής άποψης και μετά ας δούμε τους μύθους και τις παραδόσεις που σχετίζονται με το χώρο αυτό.

Η περιοχή του Εθνικού Δασικού Πάρκου της Πέτρας του Ρωμιού έχει έκταση 3.492 δεκαρίων και οριοθετείται από το σύνορο των επαρχιών Πάφου και Λεμεσού στα ανατολικά, το Χα-ποτάμι στα δυτικά και την ακτογραμμή στα νότια ενώ το βόρειο όριο της κυμαίνεται από δύο μέχρι δέκα χιλιόμετρα από την ακτή στο εσωτερικό.

Με βάση τη μελέτη του Ε. Τσιολάκη, γεωλογικά η περιοχή διαμορφώνεται από πετρώματα με διαφορετικές μηχανικές ιδιότητες και ειδικότερα σ' ότι αφορά την αντίσταση τους στη διάβρωση και αποσάθρωση. Πετρώματα όπως μπεντονιτικές αργίλους, λάβες, ασβεστόλιθους, χαλαζιακούς ψαμμίτες, αργιλικούς σχιστόλιθους με κερατόλιθους, σερπεντινίτες, πυροξενίτες, γάββρους, κρητίδες και μάργες, με τα ανθεκτικότερα να βρίσκονται πάνω από τα πολύ μαλακά και κατακερματισμένα πετρώματα.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η περιοχή να παρουσιάζει ένα ποικιλόμορφο ανάγλυφο που χαρακτηρίζεται από αποστρογγυλεμένους λόφους οι οποίοι διασχίζονται από βαθιές κοιλάδες με απότομες πλαγιές ενώ το υδρογραφικό δίκτυο της περιοχής παρουσιάζει βλάστηση με δέντρα.

Η ευρύτερη περιοχή της Πέτρας του Ρωμιού είναι μία πολύπλοκη γεωλογικά περιοχή στην οποία απαντώνται από τους στρωματογραφικά κατώτερους προς τους στρωματογραφικά ανώτερους οι ακόλουθοι γεωλογικοί σχηματισμοί: πετρώματα του συμπλέγματος Μαμωνιών, του οφιολιθικού συμπλέγματος του Τροόδου, των σχηματισμών της Κανναβιού, των

Λευκάρων, της Πάχνας, καθώς και Πλειο-Πλειστοκαινικές θαλάσσιες και Αλλουβιακές αποθέσεις.

Ο ασβεστόλιθος της Πέτρας του Ρωμιού εμφανίζεται σε ανεξάρτητα τεμάχια ποικίλου μεγέθους, από πέντε έως εκατό μέτρα, στην ίδια περιοχή όπου εμφανίζονται και οι λάβες της Φασούλας, αφού είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με αυτές. Πρόκειται για λευκό ανακρυσταλλωμένο υφαλογενή ασβεστόλιθο. Τα πλείστα κομμάτια παρουσιάζουν επιφάνειες ολίσθησης γεγονός που υποδηλώνει ότι έχουν κερματισθεί και μετακινηθεί. Κομμάτια με χαμηλό βαθμό ανακρυστάλλωσης εξακολουθούν να διατηρούν απολιθώματα κυρίως κοράλλια, φύκια, θραύσματα οστράκων και τρηματοφόρα. Άλλα κομμάτια, όπως της Πέτρας του Ρωμιού, αποτελούνται από ανακρυσταλλωμένα ασβεστολιθικά λατυποπαγή. Στην συγκεκριμένη τοποθεσία έχει ανευρεθεί το απολίθωμα του ελασματοβραχίου *Halobia* το οποίο προσδιορίζει την ηλικία των 210 εκατομμυρίων χρόνων.

Η γεωλογική ιστορία της Κύπρου φτάνει λοιπόν τόσο πίσω στο παρελθόν όσο και η εναπόθεση ιζημάτων κυρίως βαθιών αλλά και αβαθών θαλασσών, στο περιθώριο της Αφροαραβικής ηπείρου (περιλαμβάνει Αφρική και Αραβία). Την ίδια περίοδο βορειότερα (νότια της σημερινής θέσης της Κύπρου) αρχίζει έντονος τεκτονισμός με το σχηματισμό ρηξιγενούς τάφρου και την έναρξη της διεύρυνσης του φλοιού του ωκεανού, με αποτέλεσμα την έκχυση των λαβών της ομάδας του Διαρίζου (σχηματισμός της Φασούλας). Η χημική σύσταση των λαβών αυτών είναι παρόμοια με εκείνη των λαβών που σχηματίζουν ενδωκεάνια ηφαιστειακά νησάκια, στην περιφέρεια των οποίων σχηματίζονται υφαλογενείς ασβεστόλιθοι, δηλ. ο σχηματισμός της Πέτρας του Ρωμιού. Ταυτόχρονα σε ορισμένες περιοχές μακριά από τα νησάκια αρχίζει η εναπόθεση πελαγικών ιζημάτων, η οποία συνεχίζεται και μετά τον τερματισμό της ηφαιστειακής δράσης, ενώ στο περιθώριο της ηπείρου (νότια της σημερινής θέσης της Κύπρου) συνεχίζεται η εναπόθεση ιζημάτων (ομάδα Αγίου Φωτίου) με ηλικία 95 εκατομμυρίων χρόνων.

Ο χώρος αυτός προσελκύει εκατοντάδες επισκέπτες καθημερινά, οι οποίοι μαγεύονται από το ειδυλλιακό αυτό τοπίο και συναρπάζονται από τις ιστορίες και παραδόσεις που σχετίζονται με την περιοχή. Ταυτόχρονα απολαμβάνουν τις ομορφιές της φύσης, εξερευνώντας τα μονοπάτια της περιοχής.

Αρχίζοντας πρώτα με την παράδοση, ο χώρος αυτός συνδέεται με την Πέτρα του Ρωμιού (του Έλληνα) και κατ' επέκταση με το Ρωμιό ήρωα Διγενή Ακρίτα. Ο Βασίλειος Διγενής Ακρίτας είναι ο γνωστότερος από τους ήρωες των ακριτικών τραγουδιών και πρωταγωνιστής ενός έμμετρου αφηγηματικού έργου του 11^{ου}-12^{ου} αι., το οποίο είναι γνωστό ως *Έπος του Διγενή Ακρίτα*. Σύμφωνα με το μύθο ο Βασίλειος ήταν ένας από τους Ακρίτες, τους φρουρούς των Βυζαντινών συνόρων που απέκτησε το προσωνύμιο Διγενής εξαιτίας της εθνικής καταγωγής του: η μητέρα του ήταν κόρη βυζαντινού στρατηγού και ο πατέρας του emίρης από την Συρία.

Η κυπριακή παράδοση θέλει τον Διγενή Ακρίτα να παλεύει με το Χάροντα στα βουνά του Πενταδακτύλου (οροσειρά στα βόρεια της Κύπρου) ή να προσπαθεί να προστατέψει την Κύπρο από τις αραβικές επιδρομές. Σε μια τέτοια προσπάθεια λοιπόν, ξερίζωσε με τη χερούκλα του μία τεράστια πέτρα από την οροσειρά και την έριξε προς τα νοτιοδυτικά παράλια. Το πέτρωμα του τεράστιου βράχου που βρίσκεται εν μέρει στη θάλασσα και εν μέρει στη ξηρά ταιριάζει με το πέτρωμα του Πενταδακτύλου.

Ο ευρύτερος σχετίζεται και με μια δεύτερη ιστορία. Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία είναι το μέρος της γέννησης της θεάς του Έρωτα και της Ομορφιάς, της θεάς Αφροδίτης. Σύμφωνα με το μύθο, η θεά γεννήθηκε από το σπέρμα του Ουρανού όταν τα γεννητικά του όργανα, «τα αμελέτητα» όπως έγραψε ο Ησίοδος στο έργο του «Θεογονία», έπεσαν στη θάλασσα, μετά τον ακρωτηριασμό που του προκάλεσε ο Κρόνος. Έτσι «αναδύθηκε» στον αφρό της θάλασσας, η Αναδυόμενη Αφροδίτη. Τότε ο Ζέφυρος την πήρε στα Κύθηρα και μετά την έφερε στις ακτές εδώ της Κύπρου, γι' αυτό και αποκαλείται και Κύπριδα Αφροδίτη.

Η θεά Αφροδίτη προστάτευε τον έρωτα και κάθε ερωτευμένο ενώ η αγαπημένη της ασχολία ήταν να ωθεί τους θεούς να ερωτεύονται θνητές. Της άρεσε επίσης να δημιουργεί ένα σωρό πλεκτάνες και να ρίχνει τους θεούς στα

δίχτυα του έρωτα και κυρίως το Δία, που κάθε τόσο ήταν αναμεμιγμένος και σε μια ερωτική περιπέτεια.

Κι η ίδια αν και παντρεμένη με τον Ήφαιστο δημιουργούσε ερωτικές σχέσεις με άλλους θεούς και θνητούς. Γνωστό είναι το πικάντικο περιστατικό με τον θεό Άρη που μας εξιστορεί ο Όμηρος στην «Ιλιάδα». Μεγάλος της έρωτας ήταν ο Άδωνης, του οποίου ο θάνατος (από ένα κάπρο – αγριόχοιρο) της κόστισε πολύ αφού σύμφωνα με το μύθο, έτρεχε θλιμμένη κι έξαλλη στο δάσος. Από το αίμα του Άδωνη, άρχισαν να φυτρώνουν τα κόκκινα ρόδα και από τα δάκρυα της Αφροδίτης, οι άσπρες ανεμώνες ή σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, από τα αίμα του Άδωνη φύτρωσαν οι ανεμώνες (*anemone coronaria*) - προμηνώντας το θάνατό του - και από κάθε δάκρυ της θεάς που ήταν τόσα, όσες και οι κηλίδες αίματος του αγαπημένου της, φύτρωσαν τα άσπρα ρόδα.

Αφροδίτη... συνώνυμο της Ομορφιάς, του Έρωτα, της Γονιμότητας. Μία λατρεία που έχει τις ρίζες της πολύ βαθιά εδώ στην Κύπρο, μία λατρεία, που ανάγεται στη χαλκολιθική εποχή, (τρίτη χιλιετία) προς τη γονιμότητα. Παρατηρούμε ακολούθως μία σύνδεση με τη φοινικική θεά Ασάρτη και στη συνέχεια, τη συναντούμε ξανά εμβαπτισμένη στην ανθρωπομορφική θρησκεία των αρχαίων Ελλήνων όπου και παίρνει τα τελευταία χαρακτηριστικά της. Η λατρεία της Αφροδίτης διαδίδεται χάρη στους Αχαιούς, την εποχή των μεγάλων μεταναστεύσεων, ιδιαίτερα από τον 12^ο αι. π.Χ. Κατά την ελληνιστική περίοδο, 4^ο αι. π.Χ., εμφανίζονται τα πρώτα αγαλματίδια στην Κύπρο που παριστάνουν την Αφροδίτη στη μορφή της γυμνής και καλλίγραμμης θεάς. Η λατρεία αυτή διήρκησε ως τον 4^ο αι. μ.Χ., αφού η ισχυρή εξάπλωση του Χριστιανισμού, δεν άφησε χώρο στις παγανιστικές θρησκείες.

Η λατρεία της Αφροδίτης ήταν εξαπλωμένη σε όλο το νησί. Η Μεγάλη Θεά που λατρευόταν στα αρχαιότερα ιερά της Κύπρου (του Κιτίου, της Παλαιπάφου και της Αμαθούντας) ήταν Θεά της γονιμότητας που προστάτευε όλα τα προϊόντα της γης, δηλαδή τα σιτηρά και το χαλκό. Γι' αυτό και εργαστήρια κατεργασίας του χαλκού βρέθηκαν δίπλα από τα ιερά της. Λέγεται πως η Αφροδίτη ήταν ερωμένη του βασιλιά της Πάφου Κινύρα, του

αγαπημένου της ιερέα, πλούσιου εφευρέτη των εργαλείων και της μεταλλουργίας.

Η Αφροδίτη ονομαζόταν από τον Όμηρο *Κύπρις*, δηλαδή Θεά της Κύπρου. Το όνομα του νησιού *Κύπρος*, που η ετυμολογία του είναι αβέβαιη, έχει δώσει τη λέξη χαλκός σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, *cupro* στην Ιταλική, *cobre* στην Ισπανική, *corper* στην Αγγλική, *cuirvre* στη Γαλλική και *kupfer* στη Γερμανική.

Πολλοί οι χαρακτηρισμοί που έχουν δοθεί στη σημαντική θεά. Ο Ησίοδος την ονομάζει Αφροδίτη Κυπρογενέα (γεννημένη στην Κύπρο). Άλλα επίθετα είναι: Πότνια Κύπρου (Κυρία της Κύπρου), Ακραία (θεά των κορυφών, των ακρωτηρίων), Ποντία Εναλία (θαλασσινή), Ουρανία (ουράνια), Πάνδημος (θεά όλων), Έγχειος (οπλισμένη), Αφρόδιτος (αρσενική Αφροδίτη – μπορούσε να απεικονιστεί με ανδρική μορφή), Αδωναία (που έχει πένθος, σχέση με τον κόσμο των νεκρών), Ελεήμων (σπλαχνική), Χρυσοστέφανος.

Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων έχουν ετοιμάσει την «Πολιτιστική Διαδρομή της Αφροδίτης», στην οποία εντάσσονται χώροι και περιοχές που σχετίζονται με τη θεά σ' ολόκληρη την Κύπρο.

Χώροι που βρίσκονται σχετικά κοντά στην Πέτρα του Ρωμιού είναι η Νέα Πάφος, ο Χαλκολιθικός Οικισμός της Λέμπας, η Γεροσκήπου (άλλοτε ο Ιερός Κήπος αφιερωμένος στη θεά) και το ιερό της θεάς Αφροδίτης, γνωστό στο πανελλήνιο, στα Κούκλια, περιοχή της αρχαίας πόλης της Πάφου που είναι γνωστή ως Παλαίπαφος.

Πολλά επίσης τα φυτά και τα κογχύλια που συνδέονται με την ξεχωριστή αυτή θεά.

Μερικά από τα φυτά που υπάρχουν στο νησί είναι και συνδέονται με την Αφροδίτη είναι:

η άγρια τριανταφυλλιά (*rosa canina*), το αγαπημένο για το άρωμα του λουλούδι της θεάς,

η ροδιά (*punica granatum*), που συμβολίζει τη γονιμότητα και την ευημερία,

η ρίγανη (*origanum dictamnus*), που έχει θεραπευτικές ιδιότητες. Την χρησιμοποίησε η θεά για να θεραπεύσει τις πληγές του ήρωα του Τρωικού πολέμου, Αινεία.

Ο νάρκισσος (*narcissus roeticus*), ο νεαρός Νάρκισσος αρνήθηκε την αγάπη των Νυμφών, γιατί ήταν ερωτευμένος με το είδωλο του και η θεά τον τιμώρησε μετατρέποντας τον σε φυτό,

η μυρτιά (*myrtus communis*), πίσω από μια μυρτιά έκρυψε τη γύμνια της η Αφροδίτη, μετά τη γέννηση της,

η ανεμώνη (*anemone coronaria*), που συμβολίζει το αίμα του Άδωνη,

η μυρίκη (*tamarix*) που συμβολίζει την ομορφιά και τη νιότη.

Μερικά από τα κογχύλια που συνδέονται με την θεά Αφροδίτη ανήκουν στην οικογένεια των *astartidae*, *cartitdae*, *cypraeidae* και *veneridae*.

Για όσους αγαπούν την οδοιπορία, το τμήμα δασών έχει εγκαινιάσει το

Μονοπάτι της Φύσης, που συνδέεται με το ευρωπαϊκό μονοπάτι E4, το οποίο αρχίζει πάνω από το «περίπτερο» και οδηγεί ψηλά σε σημείο θέας, βορειοανατολικά της Πέτρας του Ρωμιού. Το μήκος του μέχρι αυτό το σημείο 2 χλμ.

Μπροστά από το περίπτερο δημιουργήθηκε υπόγεια διάβαση που οδηγεί με ασφάλεια, κάτω στην παραλία, στην Πέτρα του Ρωμιού.

Το Τμήμα Δασών δημιούργησε επίσης το Πάρκο του Ραντίν, σε απόσταση ενός χιλιομέτρου προς τα δυτικά, στο οποίο υπάρχουν πολλές επιλογές για περπάτημα ενώ μπορεί κανείς να καθίσει, απλώς, στο παγκάκι και να θαυμάσει τη θεά.

Ο χώρος της Πέτρας του Ρωμιού και γενικά οι ιστορίες που σχετίζονται με την Αφροδίτη έχουν δώσει έμπνευση σε πάρα πολλούς καλλιτέχνες, ποιητές και ζωγράφους, από την αρχαιότητα ως σήμερα. Ακόμη ο Ιταλός ζωγράφος της Αναγέννησης Σάντρο Μποντισέλλι που έχει αποδώσει με τα χρώματα και τον δικό του ξεχωριστό τρόπο τη Γέννηση της Αφροδίτης, έργο που βρίσκεται στο μουσείο της Φλωρεντίας.

Η τοπική παράδοση υποδεικνύει πάντως πως εάν κολυμπήσει κανείς γύρω από την Πέτρα του Ρωμιού, τα μεσάνυχτα, με πανσέληνο και τελείως γυμνός, θα κερδίσει την αιωνιότητα και θα μείνει για πάντα νέος!